

# Mali trgovec

Izhaja vsako soboto. Celoletna naročnina Din 60.—, polletna Din 30.—, mesečna Din 5.—.  
Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Gregorčičeva ulica 23, telefon št. 2552.  
Čekovni račun št. 15.420.

Leto I.

Ljubljana, dne 23. novembra 1929.

št. 3.

## Zmede v Avstriji.

Iz Avstrije prihajajo zadnje čase alarmantne vesti o nameravanem prevratu. Te vesti potrjujejo vsi dogodki in vsa odkritja zadnjih dni.

Po vojni sta se v Avstriji osnovali dve bojni organizaciji: na eni strani fašistični »Heimwehr«, na drugi strani socialistični »Schulzbund«. Med tema dvema organizacijama se vrši neprestana borba, ki često zavzame obliko dejanskih spopadov.

V poslednji dobi so se ta nasprotstva močno poostрила in postala eden glavnih vzrokov padca vlade dr. Seipla, katerega dolžijo tesnih zvez z »Heimwehrom«. Ta organizac ja, slična italijanskemu fašizmu, ne stremi le za preporod Avstrije v velenemški smeri, tem eč si je celo nadela nalogo: stopili na krmilo Avstrije ter udejestviti zopet nekako hebsburško monarhijo, predvsem na škodo slovanskih nasledstvenih držav. V ta namen je stopila v zvezo z madžarskimi in italijanskimi fašisti, pa tudi akcije bolgarskih komitov so jim bile dobrodošle.

Ker se težnje »Heimwehra« krjejo z interesi italijanskih, madžarskih in bolgarskih fašistov, so povsod našli na lep odziv ter vsestransko podporo. Belgrijo so pridobili tem lažje, ker se ta pripravljala, da stopi pred haško konferenco s ponovnim moledovanjem za znižanje reparacij, dasiravno so ji bile le reparacije doslej postopoma znižane od prvotno določenih 25 milijard zlatih frankov na 555 milijonov, poleg tega pa znatno omiljeni plačilni pogoji.

Iste težnje ima tudi Madžarska, ki je že dolgo v rokah fašistov.

Italijanski fašizem, zainteresiran vedno povsod, kjer bi se moglo škodovati našim interesom in našem ugledu ter gospodarskim koristim, podpira njihove težnje, jim obljublja in dejansko daje svojo vsestransko podporo in s tem predstavlja jedro in moralno slo prevratnikov.

Zadnje čase so stopili v vrste »Heimwehrovcev« tudi naši politični emigranti z bivšim avstrijskim generalom Sarkočičem in pobeglim dr. Paveličem na čelu. Sekundirajo jim komunisti, ki imajo nalogo: stopili v akcijo povsod, kjer gre za afront, naperjem proti obstoječemu redu. Zlasti zadnji dogodki v Zagrebu in dejstvo, da so bile odkrite močne zveze frankovcev z fašisti, so potrdile to domnevo v polni meri. Nikakor ne gre, da bi s temi dogodki spravljali v zvezo tudi samo kak delček Hrvatov, temveč igrajo tu vlogo poedini, plačani intriganti, pri katerih se rama ob ram udejestvujejo komunisti in fašisti z očividnim namenom: povzročiti splošno zmedo, prikazati inozemstvu našo državo v luči neutrejenih razmer ter se na ta način približati svojim — sicer razdvojenim in nasprotujočim si ciljem.

Ost teh intrig je naperjena tudi proti naši državi. Teško bi bila prizadeja Češkoslovaška, kateri žele odškrti Slovaško in — morebiti tudi Poljska. Zadnje čase se je morala zavesiti še Rumunija, ki vedno bolj občuti posledice simpatij in medsebojne pod-

pore italijanskega in madžarskega fašizma.

Upajmo pa, da se bodo vsi ti poizkusi v najkrajši dobi razblinili v nič, ker se težnje tega internacionalnega fašistič-

no-komunističnega kartela nikakor ne krijejo z interesi drugih velesil, ki bi ob poizkusu uresničenja prevratnih načrtov nikakor ne mogle stati pasivno na strani.

## Uprava trgovine.

(Nadaljevanje.)

Zadruga se zamorejo združevati polum zvez v skupne upravne enote. Zadruga zveze so običajno osnovane na podlagi omejenega jamstva. Njene članice so vpisane zadruga, ki tudi izvolijo zadruga zvezi načelstvo in nadzorstvo ter poleg tega uživajo druge — v pravilih določene pravice in ugodnosti.

Zveza oskrbuje preostajajočo gotovino včlanjenih zadrug ter skrbi, da dobe zadruga cenene kredite v slučaju potrebe. Zvezam pristoji tudi pravica revizija včlanjenih zadrug. V interno poslovanje svojih članic pa se zamore vmešavati le toliko, kolikor ji dovoljujejo pravila ali pa posebne obveze istih.

Vse zadruga brez razlike so podvržene revizijskemu zakonu iz l. 1893, ki določa, da mora biti vsaka zadruga najmanj enkrat v treh letih pregledana v vsem poslovanju po zadruga zvezi revizorju. Kjer so zadruga včlanjene v kateri izmed obstoječih revizijskih zvez, pripade pravica revizije zvezam. Nevčlanjene zadruga pa revidirajo od višjega deželnega sodišča imenovani strokovnjaki.

Po vrstah trgovskega opravila delimo le zadruga na:

1. kreditne in hranilne zadruga, ki se bavijo z denarnimi posli,
2. konsumne zadruga, nabavljajoče članom njihove potrebščine,
3. zadruga skladišča,
4. kmetijske zadruga,
5. gradbene in stanovanjske zadruga,
6. zadruga za skupni nakup in prodajo,
7. proizvajalne zadruga.

Poleg dosedanjih naštetih oblik trgovske tvrdke obstoje še razna priložnostna trgovska združenja, v katerih

se zbere več oseb ali trgovskih tvrdk, da izvedejo kaka večja podjetja, n. pr. zgradbo komunikacij ali velikih stavb, sanacijo (ozdravljenje) kakega podjetja, ki je zašlo v gospodarske ali denarne težkoče in slično. — Tako začasno združenje se imenuje sindikat ali konzorcij.

Osebe, ki konzorcij zastopajo na zunaj, morajo biti prijavljene trgovskemu sodišču.

Od vloženih deležev posameznih članov konzorcija je odvisen njihov delež na dobičku, ako konzorcijalna pogodba ne predvideva drugačne razdelitve.

### Trgovsko pomožno osebje.

Ker trgovec pogosto ne more sam opravljati vseh svojih poslov, mora mnogokrat nastavit pomožne moči, da opravljajo gotove posle namesto njega.

Po vrstah opravila, ki ga vrši pomožna moč razločujemo:

1. Trgovske pomočnike (sotrudnike), katere navadno vzgoji trgovec v svoji trgovini iz vajencev. Naloga le teh je predvsem: sreči strankam in skrbeti za red in snago v trgovskih lokalih.

2. Pisarniško osebje, med katere spadajo: pisarniški pripravniki (praktikanti), blagajničarji, dopisovalci (korespondenti) in knjigovodje. Ti oskrbujejo vse pisarniške posle, vodijo knjige, korespondenco, kakor tudi vse računске posle trgovine.

3. Pooblaščenec, ki ga trgovec pooblasti, da sme zanj sklepati samo nekatere posle, n. pr.: nakup blaga, inkasno računov, prodaja blaga in zbiranje naročil itd. Vsako opravilo, ki ga sme v imenu trgovca in za njegov račun sklepati, mora imeti posebno pooblastilo. Lahko je na enem samem pooblastilu naznačenih več vrst opravil. Za kupčije,

ki so jih sklenili pooblaščenca jamči Irgovec le v toliko, kolikor je to v pooblastilu izrecno zapopadeno.

4. Prokurist je generani pooblaščenec gospodarjev ter ima pravico za tvrdko podpisovali s pristavkom: per procura - (p. p.). Pravice prokuristov so določene s trgovskim zakonom, ki jim podeljuje pravo sklepanja vseh trgovskih opravil za svojo tvrdko, jo pravnoveljavno zastopati pred sodiščem ter nastavljati in odpuščati pomožno osebo. Nima pa pravice obremenjevali nepremičnin svojega gospodarja, kakor tudi ne more svoje prokure odslopiti tretji osebi ali imenovali drugega prokurista.

Tudi v slučaju, da bi gospodar hotel la prava prokurista omejiti, nima omejitev nasproti tretjim osebam nikake veljave.

Prokurist mora biti javljen trgovskemu sodišču in njegovo ime poleg njegovega overovljenega podpisa registrirano v trgovskem registru. Ako Irgovec prokuristu odvzame prokuro, mora to istotako javiti sodišču, da ga izbriše iz registrov.

Poleg teh — trajno nameščenih pomožnih moči, imamo mnogokrat tudi začasne nastavljenca zlasti za spremljevanje nakupljenega ali prodanega blaga ter pooblaščenca za prodajo in razne provizijske zastopnike.

Trajno nameščene pomožne moči sprejema in odstavlja gospodar v soglasju s trgovskim in obrtnim zakonom. Namestitvena pogodba je lahko pismena ali ustmena.

#### Trgovske pomožne obrli.

Obširnost trgovskih opravil, oddaljenost in pomanjkanje poznanstva ter časa je prisililo trgovca, da si poleg lastnih nastavljenca išče drugod pomoči, ki naj ga seznanijo z neznanimi trgovskimi krogi, obveščajo o položaju na tujih trgih ter oskrbujejo nakup in prodajo tam, kjer on sam iz katerikoli razlogov ne more priti v neposredne slike.

Ta potreba posredovanja je rodila nove, samostojne trgovske obrli: mešetarja, agenta in komisijonarja.

Z razširjenjem trgovine je narastel tudi blagovni promet; vsled česar so

nastala razna **prevozna podjetja**, predvsem: železnica, rečna in morska plovlba, avtobusna prevoznišva in v zadnjem času tudi zračna plovba.

Odprema blaga poštom Irgovskih prometnih občil zahteva poznanje raznih prevoznih tarif in urganc, carinskih predpisov i. dr. Ker Irgovec mnogokrat ne more biti o vsem tem poučen, so nastala **špedicijska (odpremnal) podjetja**.

Ker Irgovec v slučaju poškodovanja ali kake druge izgube na odposlanem blagu vso škodo težko utrpi sam, si je pomagal z ustanovitvijo raznih **zavarovalnih ustanov**, pri katerih zavaruje navadno poštom špediterja blago za slučaj poškodovanja ali izgube med poljo.

Razširjenje trgovine po celem svetu je navezalo v slike trgovca iz najrazličnejših, oddaljenih krajev. Važno za vsak Irgovski sklep pa je, da se prodajalec in kupec v gospodarskem oziru medsebojno popolnoma pozna, ker sloni velik del današnje trgovine na medsebojnem zaupanju. Zato so nastala razna **investiteljska (poročevalna ali informacijska) podjetja**, ki zbirajo podatke o gospodarskem položaju posameznih trgovca in na željo o tem stanju obveščajo interesenta.

Često Irgovec ne razpolaga z zadostno gotovino ali zadostnim jamstvom, da bi zamogel nakupiti blaga v dovoljni množini, nasprotno pa ve, da bo to blago lahko in dobro prodal. Poleg tega mu je znano, da si nabavi zaželjeno blago z mnogo manjšimi stroški ter po znatno nižji ceni, ako ga kupi večjo množino obenem.

Mnogokrat je carina za uvoženo blago tako visoka, da je ne more obenem plačati v skupnem znesku.

V takih slučajih mu priskočijo na pomoč **skladiščna podjetja**, ki prevzamejo odgovornost za blago nasproti dobavitelju ali carinski upravi in ga v manjših množinah oddajajo trgovcu proti plačilu odgovarjajočega zneska, v katerem je poleg vrednosti oddanega dela blaga vračunana tudi odpadajoča vsota carine, dalje eventualno pogojeni odstotek jamčevine za prevzete cele količine.

blaga in poleg tega odpadajoči stroški skladiščnega podjetja.

Skladiščna podjetja si zaračunajo poleg skladiščnine in lastnih manipulacijskih in tujih stroškov še gotov odstotek od celokupnega zneska.

### Mešetar.

Kadar trgovec ne more sam najti kupca, se poslužuje v ta namen mešetarjev. Razlikujemo privatne in javne mešetarje. Položaj mešetarjev ni povsod enak in je od pogojenega posla odvisen in določen njegov zaslužek. Javni mešetarji pa so podvrženi predpisom in določbam odgovarjajoče borze. Ti predpisi določajo točno njihove pravice in dolžnosti.

Mešetar ne sme sklepati trgovskih opravil za svoj račun. Tudi ne sme prevzemati za sklenjeno kupčijo nikakega jamstva. Trgovske posle mora sklepati osebno brez vsakega posredovalca ter je dolžan držati v strogi tajnosti vsa zaupana mu navodila, kakor tudi vse sklenjene kupčije.

Mešetar vodi o svojih poslih dnevnik, v katerega vpisuje vse sklepne liste o sklenjenih kupčijah, podpisane od stranke katero zastopa, kakor tudi od kupca.

### Agenti.

Podobne posle vrši agent, ki oskrbuje prodajo blaga za svoje tvrdke. Njihovo službeno razmerje je odvisno od s trgovcem sklenene službene pogodbe.

Ker ne sklepajo kupčij v lastnem imenu, marveč samo za zaslopano tvrdko, jim zakon razen predpisanih pooblastilnih pisem in legitimacij ne določa posebnih dolžnosti.

V glavnem razlikujemo potovalnega in stalnega agenta (krajevnega zastopnika). Prvi pošlje za svojo tvrdko navadno na njen račun ter prejema za sklenjene prodaje primeren odstotek provizije. Običajno prejema tudi dijete, ali povrnjene vzdrževalne stroške, ali pa stalno plačo. — Krajevni zastopniki pa navadno poleg provizije od prodaje ne prejemajo ničesar.

Agenturni posel je danes že tako razširjen, da skoro ne moremo najti vrste trgovine, v kateri bi ne iskal agent zaslужka.

Ako agent ni obenem stalni nameščenec zastopajoče tvrdke, zamore vršiti agenturne posle tudi za dve ali več tvrdk obenem. Stalno plačanemu agentu pa zamore njegov službodajalec prepovedati zastopanje drugih tvrdk.

*(Nadaljevanje prihodnjič.)*

## Kalkulacija.

Predno se podaš v kako podjetje, vedno točno prevdariš: kake koristi, kak dobiček ali kako škodo utegneš imeti od tega. Ravnotako moraš preračunati, koliko te stane kak za prodajo namenjen predmet z vsemi stroški vred, ako hočeš biti obvarovan nepričakovanih izgub.

Izračunavanje lastne cene za vsako posamezno blago imenujemo: kalkulacija.

To izračunavanje je za vsakega trgovca življenskega pomena. V veliki večini slučajev je napačna kalkulacija vzrok trgovskega neuspeha, mnogokrat celo upropasti tudi velika trgovaška podjetja. Pravilna kalkulacija nas zavaruje pred nepričakovanimi pasivnimi letnimi

bilancami, poleg tega pa nam daje možnost brezne konkurence.

Kako kalkuliramo?

Obstoji mnogo načinov. Mi se hočemo baviti z najenostavnejšim in vsled tega najbolj razumljivim.

V glavnem bi delili trgovaško kalkulacijo v dvojno in sicer v nakupno in v prodajno.

Predno se odločimo za nakup kakega blaga, smo dolžni točno se poučiti o prodajnih razmerah in cenah v kraju kjer nameravamo blago razpečati. Dajlje se moramo natančno poučiti o prevoznih tarifah; na kar se šele odločimo lahko za nakup.

Recimo, da hoče trgovec nakupiti za svoj okoliš 1 vagon koruznega zdroba.

Dal si je predložili vzorce in cenike posameznih mlinov in veletržcev ter primerjal na eni strani njih kvaliteto, ceno, oddaljenost ki pride v poštev pri razliki v voznini, kakor tudi druge nakupne pogoje, pri čemer je še posebej upoštevati plačilni termin, kar je lahko izguba ali dobiček na razliki v obrestih.

Ko je na ta način primerjal ponudbe znanih mu tvrdk, mu ni bilo težko izbrati med ponodbami najbolj odgovarjajočo firmo.

Sedaj pa k računu, da ugotovi s številkami, ako se mu pri domačih tržnih razmerah nakup izplača, ali ne. V nadrobni prodaji stane v njegovem okolišu kg koruznega zdroba Din 5.—. Konsum je dovoljen in krog njegovih odjemalcev mu je porok, da bo doglednem času blago oddal. Poročila blagovnih borz kažejo tudi stalne cene, kar sicer ne izključuje kake nenadne višje sile, katere pa ob realnem računu ne moremo jemati v poštev, ker bi lahko na ceno blaga nepričakovano tudi ugodno vplivala.

Odloči se tedaj za nakup — ako mu nakupna kalkulacija pokaže vsaj nekoliko golovega dobička.

Ugotovili mora točno, koliko ga stane 1 kg zdroba, postavljenega v lastno skladišče.

Da je naša kalkulacija ločna, moramo najprej izračunati režijski odstotek, to je: dognali moramo v kakem procentualnem razmerju so naši vsakoletni režijski stroški, kakor: plače uslužbenecem, najemnine lokalov, obraba inventarja, kurjava, davščine etc. nasproti vsakoletnemu prometu — odnosno prodaji blaga. — Ker smo izkazali v pretečenem letu 500.000.— Din skupno prodanega blaga in so naši skupni režijski stroški znašali istočasno Din 25.000.—, izkazuje razmerje režije nasproti prometu 5 : 100, kar je jednako 5%.

Nakupni kalkulacijski račun se običajno napravi pri žitu za 100 kg, lahko pa tudi za 1 kg, dočim je drugod zopet potrebna kalkulacija na hektolitre, litre, metre ali komade. V našem slučaju gre za kalkulacijo 1 vagona koruznega zdroba in bomo to kalkulacijo izvršili za 100 kg.

Na mestu, v vagon postavljeni zdrob nas stane za 100 kg . . . Din 415.—

Voznina za vagon je Din 750.— torej za 100 kg . . . » 7·50

Razne druge pristojbine, kakor: užlnina, (pri inozemskem blagu tudi carina, stroški špediterja) kaldrimna etc. znašajo v našem primeru za celi vagon Din 420.—, ali za 100 kg . . . » —42

Stroški za nakup: poševanje = Din 280.—, ali za 100 kg » —28

Pri zdrobu moramo odračunati tudi 1% za kalo, torej na 100 kg . . . » 4·15

Odbitek 5% za režijski strošek . . . » 20·75

Za prevoz v naše skladišče računa voznik od voza za 2.000 kg Din 35.—, torej od 100 kg . . . » 1·75

Tedaj nas stane 100 kg v skladišče postavljenega zdroba . . . Din 449·85

Ker je nadrobna prodajna cena v našem okolišu Din 500.— za 100 kg, se nam nakup izplača in bomo v tem slučaju kupčijo sklenili.

Če bi bile vse te številke točno vnaprej ugotovljene in bi se kriile s fiktivnimi izdatki za blago, bi lahko ta kalkulacija ostala obenem tudi kot prodajna kalkulacija. Ker nas stane 100 kg zdroba Din 450.—, prodajamo ga pa po Din 500.—, delamo z dobičkom Din 50 pri 100 kg ali v procentih 10%.

Mnogokrat pa je točna nakupna kalkulacija vsled nestalnih cen in drugih razlogov nemogoča. V takem slučaju nam je dana le možnost točne prodajne kalkulacije. Ker je način računanja isti, naj nas sledeči primer seznanj tudi s kalkulacijo za iz inozemstva uvoženo blago po komadih, kar je nekoliko bolj komplicirano, ker moramo poleg carinskih in špedicijskih stroškov jemati v poštev valuto.

Gre se za dobavljene nam jeklene izdelke, n. pr. pile iz Francije, kjer smo jih potom našega posrednika kupili 1000 komadov.

Račun dobavljajoče nam tvrdke se glasi na frankov 5.400.—. Račun špediterja znaša švicarskih frankov 32·50, franc. fr. 122·50, avstr. šilingov 72·50 ter Din 125·40. Voznine smo plačali še posebej Din 240.—. Carinski stroški z všteto carino so znašali Din 3.100.—. Prevoz v skladišče Din 40.—.

Po kakšni ceni bomo prodajali lahko komad, oziroma, koliko nas stane komad postavljen domov?

Zračunali bomo najprej, koliko nas stane cela pošiljka v dinarjih ter potem delili s 1000, da tako dobimo lastno ceno enega samega komada.

Nakupna cena glasom fakture dobavitelja znaša franc. fr. 5.400.—. Franke moramo plačati po Din 2·23, kar nam da vsoto . . . . . Din 12.042.—

Račun špediterja znaša:		
švic. fr. 32·50 po Din 10·95	»	355·87
dalje franc. fr. 122·50 po		
Din 2·23 . . . . .	»	273·18
avstr. šilingov 72·50 po		
Din 7·95 . . . . .	»	576·37
in konečno v dinarjih še	»	125·40
V gotovini plačana voz-		
nina . . . . .	»	240.—

Prenos . . . . . Din 13.612·82

Prenos . . . . .	Din 13.612·82
Carina in carinski stroški	» 3.100.—
Prevoz v skladišče . . .	» 40.—
Pribitek 5% režije od	
Din 12.042 . . . . .	» 502·10

100 komadov nas stane **Din 17.254·92**

Torej nas stane posamezni, domov postavljeni komad **Din 17·25** oziroma Din 17·26.

Slično izračunamo po tej metodi na enostaven način lastno ceno vsakega blaga. Kadar gre za dobavo različnega blaga v eni in isti pošiljki, je račun nekaj težji; vendar še vedno zelo enostaven.

V takem slučaju moramo sešteti in v dinarje izpremeniti vse stroške, kolikor smo jih imeli s celotno pošiljko ter dobljeno blago razdelili v skupine, ki so glede carine in prevoznih stroškov enako tarifirane. Stroške imamo potem po skupni primerjavi z vsoto prejete fakture razdeliti tako, da dobimo stroške v procentih, ki jih priračunamo k posamezni vrsti in skupini blaga ter na ta način dobimo lastno ceno poednega komada.

O tem v eni prihodnjih številk.

## Gospodarske beležke.

### Dviganje naših državnih papirjev.

Pretekli teden je naša Vojna škoda ponovno poskočila za nadaljnjih 7 ločk, tako, da notira sedaj 438 Din.

Istotako kaže Blairvo posojilo tendenco navzgor. Zanimanje zanj je zlasti v Sloveniji veliko.

### Pred pocenitvijo kave.

Nadprodukcija Amerike se kaže tudi v kavinem pridelku, vsled česar so pričele cene kavi stalno padati. Brazilija, ki je največji svetovni pridelovalec kave, ni še prodala lanskih zalog; letošnja letina pa je še ugodnejša od lanske. V Hamburgu je kava Santos notirala letos marca meseca 106 mark, sedaj stoji na približno 67·50.

### Novi vrelci nafte?

V bližini Bjeline domovno ležijo močni, bogati vrelci nafte. Pred dnevi

so pričeli z vrtanjem, ki utegne izslediti velika ležišča in s tem obogatiti državo z novo, važno gospodarsko pridobitvijo.

### Ford v Jugoslaviji.

Ford se zanima v spletski okolici za zemljišča, na katerih bi v doglednem času postavil svoje tvornice. Baje so tudi v teku pogajanja z našo državo.

### Poravnava Slavenske banke.

Ker je zagrebško sodišče že rešilo vsa sporna vprašanja v zadevi konkurza »Slavenske banke«, prično že tekom tedna izplačevali upnikom 22% dogovorjeno poravnalno kvoto.

### Prometni trikotnik v Zidanem mostu.

Na tem važnem prometnem križišču, kjer se stikata glavni žili Dravske banovine z glavno prometno žilo države, sta doslej oležkočevali promet dve ovi-

ri: 1. pomankanje dovoljne proge proti Zagrebu in 2. okolnost, da so morali vlaki iz Zagreba ali proti Zagrebu od ljubljanske strani voziti najprej proti Celju, preložiti lokomotivo in šele potem nadaljevati pot v eno ali drugo smer.

Ta nedostatek je vlada sklenila odstraniti s tem, da je odobrila projekt gradbe novega mostu preko Savinje, s čemer je potom trikotnega sistema dana vlakom v vseh smereh možnost direktnega spoja.

Pretečeni teden je bila izvršena prva etapa tega projekta: dovršitev zgradbe mosta samega.

Celi projekt je proračunan na 30 milijonov dinarjev. Od tega odpade na most 5 milijonov, ostalo pa na druga dela. Prhodnje leto bo najbrže vsa gradnja že izvršena in izročena prometu.

#### Državni dohodki iz carine.

V prvih desetih dnevih tekočega meseca so znašali skupni dohodki vseh naših glavnih carinarnic

v oktobru . . . . .	155,271.486 Din
v septembru . . . . .	126,473.485 Din
v avgustu . . . . .	119,390.878 Din
v juliju . . . . .	113,343.085 Din
v juniju . . . . .	131,404.351 Din
v maju . . . . .	146,915.195 Din

Tako, da znašajo v proračunski dobi od 1. maja do 10. oktobra letos Din 974,708.530.—.

Ker je bil s proračunom za to dobo predvideni dohodek iz carine budžetiran samo na znesek 903,411.667 Din, izkazujejo dosedanji dohodki iz carin 71,3

milijona dinarjev prebitka na korist državnega proračuna.

Rekordni mesec lefošnih carinskih dohodkov je bil september.

Lanski dohodki iz carine so v istem času izkazovali 1.028,868.485 Din, proračunani pa so bili na 1.011,236.102 Din. Torej so izkazovali 17,6 milijona dinarjev prebitka.

#### Bodočnost našega izvoza mesa.

Med našim izvoznim blagom zavzema meso eno najvažnejših postavk. Naš izvoz je predvsem usmerjen v Italijo, Nemčijo, Francijo in Anglijo. Zadnja je doslej prihajala le posredno v poštev kot odjemalka, ker naša trgovska mornarica občutno trpi na pomanjkanju potrebnih parnikov s hladilnimi napravami.

Anglija rabi ledensko okoli 700.000 komadov zaklanih svinj, ker je tam potrošnja svinjskega mesa neobičajno velika. Saj nam je znano, da si Anglež zajutreka brez slanine skoraj ne more predstavljati.

V najnovejših razgovorih z angleškimi tvrdkami se je ugotovilo, da bi zamogla naša država uvažati redno ledensko do 10.000 komadov zaklanih svinj po zelo ugodnih cenah.

Kot znaten odjemalec bi prišla v poštev tudi Aleksandrija in Kairo.

V ta namen so v pričetku razgovori z nemškimi paroplovnimi družbami, katere razpolagajo s parniki, opremljeni s hladilnimi napravami. Predvideno bo, da li razgovori ugodno zaključeni, ker je to obenem tudi želja premalo zaposlenih nemških paroplovnih družb. Upajmo pa,

# Ideal



TRPEŽENI

MOČANI

MODERNI

KROMNIKLJEVA IZVEDBA!

## THE REX CO

LJUBLJANA

ZAHTEVAJTE OPIS IN SLIKO!

da se bo v tem pogledu v doglednem času tudi naše trgovinsko parobrodarstvo izpopolnilo.

Povišani redni izvoz svinj pride predvsem za Srem in Vojvodino v poštev, ker je tam svinjereja najbolj razvita. Gotovo pa je, da bo povišanje mesnega izvoza veliko koristilo našemu celokupnemu gospodarstvu.

#### Ladjedelnico v Kraljevici

namerava sedanja lastnica »Jadransko-Podunavska banka« v zvezi z veliko angleško ladjedelniško družbo razširiti in povečati.

#### Prva jugoslovanska tovarna aeroplan-skih motorjev.

V tovarni na Rakovici so te dni preizkusili nekaj izžrebanih novozdelanih motorjev, ki so prvi tovrstni izdelek.

Najboljši motor je vzdržal neprestano delo 100 ur, kar je veliko, zlasti z ozirom na pričetek. Tudi vsi drugi preizkušeni motorji so vzdržali nad predpisano dobo.

*So zdrava in rdeča ličeca moja,  
ker mamica kuha mi kavico „Proja“.*

### Po širnem svetu.

#### Vzroki newyorškega borznega poloma.

Znani štokholmski strokovnjak, prof. dr. Gustav Cassel, je mnenja, da je glavni vzrok newyorškega borznega poloma predvsem v tem, da je ameriška industrija letos prekoračila svoj višek proizvodne konjunkturo in prešla v nazadovanje.

Njegovo mnenje je gotovo pravo, zlasti ako primerjamo proizvodni indeks, zlasti v stavbi industriji iz leta 1923—1925, fiksiran na 100, dočim je znašal leta 1927 126 in se je letos v juniju dvignil na 156.

Amerika je znana kot dežela kapitala in je svojo preostajajočo gotovino vedno izvažala. V letu 1928 je izvoz denarja izostal, ker je visokostojeca lasna konjunktura industrijske produkcije zvalila zlasti male hranitelje, da so investirali svojo gotovino v rentabilne investicije industrijskih podjetij, ker so jim leta poleg višjega obrestovanja nudila istočasno tudi možnost povišanja vrednosti naloženega kapitala vsled vedno se dvigajočih vrednosti efektov.

Mobilizirani kapital je povzročil, seveda, nadaljno zvišanje proizvodov. Temu pojavu običajno pridruženi konkurenčni boj in z njim padec indeksa cen pa je v tem primeru izostal. Nasprotno, kazal je konstantno stabilizirano in ostal cel čas na isti višini, dočim je proizvodni indeks poskočil istočasno od 100 na 156.

Zaloge so se vedno večale, vključ predvidevanju, da ob tako veliki nadprodukciji ne bo dovolj odjemalcev.

V interesu raznih špekulantov je bilo tedaj, da so polom trustov in kartelov vzdržali stare cene, računajoč morebiti pri tem z Evropo in drugim deli sveta kot s konsumentii. Zelo prav jim je tedaj hodilo tudi neobičajno veselo nagnenje mas k investicijam v industrijo. Evropa in ostali kontinenti pa kot odjemalci niso prišli v poštev v toliki meri kot so predvidevali, deloma vsled lastne izpopolnjene industrije, deloma pa zaradi slabejših valut, predvsem pa radi stabilno previsokih cen.

Jasno je, da je s kopičenjem zalog vrednost produktov stalno padala, daširavno so se njih cene umetno vzdržale. Te umetno zdržane cene so morale prej ali slej pokazati svojo nerečnost. Zgodilo se je to malo kasno; šele tedaj, ko so vsi znaki jasno pokazali, da tudi v bodoče ni računali s povišanjem konsuma.

Padcu indeksa cen so naravno morali slediti tudi odgovarjajoči padci kurza efektov, ker so ti na eni strani postali manj rentabilni in je poleg tega pričakovali še nadaljnjih znižanj v indeksu cen.

Pri vsem tem pa tega poloma ne moremo jemati preveč tragično; gre namreč skoraj izključno samo za izgubo prišpekuliranih kurznihih dobičkov iz prejšnjih let, kar dokazuje dejstvo, da



je koncu spomladi leta 1928 izkazoval v efekte naložen denar 5 milijard dolarjev in se je v svoji kurzni vrednosti do konca avgusta letos tako dvignil, da je izkazoval 8 milijard dolarjev.

Del krivde pripisujejo tudi nespretnemu sistemu ameriške Federalne rezervne banke, ki ni našla pravega načina za kontrolo borznih spekulacij ter ni znala s primernimi odredbamj in intervencijami vzdržati primernih kurzov.

Konečno pa tudi polom ni njena krivda, kakor je izključeno, da bi bil polom »insceniran« od zunaj, marveč je pravi in glavni vzrok: prekoračenje najvišje ločke industrijske proizvodne konjunkturo in neizogibno sledeče nazadovanje.

*Ako pijes „BUDDHA“ čaj,  
vživaš že na zemlji raj!*

#### Nadaljne redukcije delavstva v Avstriji.

»Der Abend« poroča, da je pričakovati še nadaljnjih redukcij delavstva pri velikem podjetju »Alpine Montan Gesellschaft«, ki je zaradi premajhnega konzuma prisiljeno omejiti svojo produkcijo v raznih krajih Avstrije.

#### Znižanje dohodnine in povišanje gradbenega proračuna v Ameriki.

V zvezi z newyorškim borznim položajem je pod predsedstvom Hooverjevimi sklenila gospodarska konferenca znižati dohodnino in zvišati gradbeni proračun za 68 milijonov dolarjev ter na ta način preprečiti nadaljno padanje efektov in zopet poživiti gradbeno konjunkturo.

#### Povišanje zlate podlage v Franciji.

Zlata zaklad »Banque de France« je že prekoračil vsoto 40 milijard frankov in stoji danes na doslej še nedoseženi višini. Tekom zadnjega leta se je pomnožil za celo tretjino.

#### Češkoslovaško-avstrijski prevozno-tarifni spor.

Avstrijske prevozne tarife so usmerjene na ta način, da občutno škodujejo češkoslovaškemu izvozu in tranzitu. Ker pri skupnih tarifnih konferencah ni bilo mogoče doseči soglasja vsled nepopustljivosti Avstrije, se je češkoslo-

vaška vlada odločila vložiti ponovno demaršo v tem pogledu. Ako bi ne uspela, je odločena svoje tarife spreminiti tako, da bo pri tem trpela Avstrija. Zaradi avstrijskih tarif smo prizadeji tudi mi in vse druge države, ki se morajo posluževati avstrijskega tranzita s Češkoslovaško.

#### Zopet notranje posojilo Rusije.

Sovjetska vlada je razpisala novo notranje posojilo v višini 125 milijonov zlatih rubljev za dobo petih let.

#### »Dürkopp« opusti gradnjo tovornih avtomobilov.

Avtomobilski oddelek tega znanega podjetja je v zadnjem letu izkazal 300.000 mark izgube, vsled česar je sklenila opustiti gradnjo avtomobilov in namesto tega pričeti z izdelovanjem nove vrste tekstilnih strojev.

#### Pred komercializacijo rumunskih državnih gozdov.

Po nalogu rumunskega ministra za poljedelstvo in državne domene je izdelala posebna komisija načrt, po katerem naj bi prišli zlasti državni gozdovi v privatno režijo in eksploatacijo, ker doslej v državnem gospodarstvu niso izkazovali rentabilnosti. Načrt je predložen parlamentu v odobritev.

#### Rumunski petroleji.

Rumunski kartel petrolejskih rafinerij je zaključil svoje konference 16. t. m. in razdelil notranjo trgovino po določenih kvotah med posamezne družbe. Cene so neizpremenjene. Zunanja trgovina pa je v vsem prosta.

#### Priporočamo sledeče tvrdke v Ljubljani:

Pražarna »Slada«, d. z. o. z.,  
žitna kava. Cesta na Rožnik 19.

Poppaea, zavodj za proizvodnjo  
kozmetičkih preparata F. Hamm &  
Comp.

»Tribuna« F. B. L., tovarna dvo-  
koles in otroških vozičkov. Ljub-  
ljana, Karlovska cesta št. 4. Pro-  
daja na obroke!

## Važnejše spremembe v zakonu.

### Zavod za pospeševanje zunanje trgovine.

S kraljevim zakonom se ustanavlja »Zavod za pospeševanje zunanje trgovine«, ki bo pod vodstvom načelnika oddelka za zunanjo politiko in od trgovskega ministra imenovanega šefa. V potrebnem slučaju bo sodeloval tudi od ministra imenovani posvelovalni svet.

Naloga zavoda je predvsem: zbirati potrebne gospodarske podatke, statistično gradivo in informativni material o potrebah na našem in inozemskem trgu, predvsem v državah, ki pridejo za našo zunanjo trgovino v poštev ter o tem obveščati naše in inozemske interese. V njegov delokrog spada odsej tudi statistika našega uvoza in izvoza.

S posebnimi naredbami je zavodu naloženo razvijati v inozemstvu primerne propagande za našo izvozno trgovino ter v ta namen slopiti v sliki z vsemi našimi in inozemskimi gospodarskimi in trgovskimi ustanovami, informacijami in prirejanjem ter organizacijo našega sodelovanja na tujih razstavah ima namen propagirati našo zunanjo trgovino ter preskrbovali veze le s solidnimi inozemskimi podjetji. Zato bo zavod preskrboval brezplačna izvestja o inozemskem položaju vsem našim oblastim in privatnikom. Nasprotno pa je ukazano, da morajo vsa naša oblastva iti zavodu na roko v vseh ozirih brezplačno.

Zavod bo v stalnem stiku z vsemi našimi inozemskimi posalništvi in konzularnimi zastopstvi.

### Kontrola izvoza kmetijskih pridelkov.

V veljavo stopa zakon o kontroli izvoza kmetijskih pridelkov, ki ga je kralj podpisal 19. 1. m. Zaradi njegove važnosti prinašamo te zakonske določbe v celoti:

§ 1. Minister trgovine in industrije lahko v soglasju z ministrom poljedelstva in po zaslišanju gospodarskih zbornic, glavnega združenega saveza ter glavnih zainteresiranih udruženj izvoznikov in poljedelcev predpiše z

uredbami, pravilniki in naredbami: 1. pogoje o kakovosti in pakiranju, pod katerimi se posamezni poljedelski pridelki in njihovi izdelki (preradjevine) smejo izvažati iz države; 2. po potrebi za posamezne pridelke tudi čas spravljavanja in način predelave; 3. nadzorstvene ukrepe, ki jamčijo za izvrševanje teh predpisov.

§ 2. Pooblastilo v § 1. velja za žitarice, sadje in zelenjavo, sveže in predelano, hmelj, konoplje, lan, breskve, papriko in druge pridelke in njihove izdelke, ako nastane na predlog poljedelskih organizacij (§ 1.) potreba nadzorstva pri izvozu.

§ 3. Nadzorstvo, ki je določeno v § 1., bodo opravljali kontrolni organi, ki jih bodo odredili pristojni bani po zaslišanju gospodarskih zbornic. Kontrolni organi so lahko komisariji, komisije ali zavodi po posameznih izdelkih in obsegu poslov, ki spadajo pod nadzorstvo.

§ 4. Pritožbe proti odredbam kontrolnih organov se smejo vlagati v roku 3 dni pri organu, ki ga bo določil minister trgovine in industrije sporazumno z ministrom poljedelstva v zmislu posameznih pravilnikov.

§ 5. Nadzorstveni organi so v zmislu tega zakona pri izvrševanju svojih dolžnosti javni uslužbenci. Za svoje delo odgovarjajo državi in se kaznujejo za brezvestnost ali nepravilnost z denarno kaznijo do 1000 Din, če pa so državni uradniki, po disciplinskih predpiših, ako dejanje ni kaznivo, po določbah kazenskega zakonika. Nadzorstveni organi morajo prijaviti pristojnemu občeupravnem uoblastvu takoj, ko izvejo za dejanje, ki je po teh zakonskih predpiših kaznivo.

§ 6. Kdor spravlja pred določenim časom pridelke ali se pri predelavi ter pakiranju poslužuje nedovoljenih sredstev, kakor tudi osebe, ki izvažajo ali poskušajo izvoziti posamezne pridelke na način, ki ne odgovarja odredbam § 1. tega zakona ter na tej postavi izdanih uredb, pravilnikov ali naredb, se kaznujejo z najvišjo kaznijo do

50.000 Din. Kazen izreka občupravno oblastvo prve stopnje na ovadbo državnih, samoupravnih ali posebnih nadzornih, sstvenhi organov (§ 3.). Ako je oseba storila dejanje za tuj račun, se kaznuje vrhu tega z denarno kaznijo tudi fizična ali pravna oseba, za katero je delala.

§ 7. Ako denarne kazni, odrejene po §§ 5. in 6. tega zakona, ni moči v prisilno izvršitvijo iztirjali, se pretvori v zaporno kazen po veljavnih zakonskih predpisih. Kazni, izrečene po odredbi

drugega odstavka § 6. tega zakona, ni moči pretvoriti v zaporno.

8. Od dne priobčitve v »Službenih novinah« do uveljavljenja uredb, pravilnikov in naredb za izvoz posameznih pridelkov, ki jih bo predpisal minister trgovine in industrije sporazumno z ministrom poljedelstva, morajo poteči najmanj 3 meseci.

§ 10. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko bo priobčen v »Službenih novinah«.

## Tržne cene.

### TRŽNE CENE V LJUBLJANI, dne 15. novembra 1929.

**Govedina:** V mesnicah po mestu: I. vrste 22, II. vrste 20 Din. Na Irqu: 1 kg govejega mesa I. vrste 18-20, II. vrste 16-18, III. vrste 12-16, jezika 17-20, vampov 8-10, pljuč 6-8, ledic 18-24, možganov 2-25, loja 5-10 Din.

**Telefina:** 1 kg telečjega mesa I. vrste 24-25, II. vrste 20-22, jeter 25-30, pljuč 20-22 Din.

**Svinjina:** 1 kg prašičjega mesa I. vrste 25, II. vrste 22-24, pljuč 10, jeter 15-20, ledic 25-30, glave 8-10, parkljev 6, slanine trebušne 22, slanine ribe in sala 24-26, slanine domačih prašičev 22-24, slanine mešane 23-24, slanine na debelo 24, masli 28, šunke (gnjali) 30-35, prekajenega mesa I. vrste 30-32,50, II. vrste 25-27,50, prekajenih parkljev 8-10, prekajene glave 10-12, jezika 35 Din.

**Drobnica:** 1 kg košlrnovega 14-15, jagnjetine 18-20, kozličevine 23 Din.

**Konjsko meso:** 1 kg konjskega mesa I. vrste 8, II. vrste 6 D'n.

**Klobase:** 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 30-32, safalad 28 do 32, posebnih 32, tlačenk 20, svežih kranjskih 35, pol prekajenih kranjskih 50, prekajene slanine 25-30 Din.

**Perutnina:** Piščanec majhen 15-17, večji 20-25, kokoš 25-35, petelin 25 do 30, raca 25-30, domači zajec, manjši 8-10, večji 12-20 Din.

**Divjačina:** Divji zajec 45-60, poljska jerebica 15-18, gozdna jerebica 25 do 26, kljunač 25-26 Din.

**Ribe:** 1 kg karpa 25-30, ščuke 35 do 40, posrvi žive 80, mrtve 60, klina 20, mreke 15-20, pečenke 10 Din.

**Mleko, maslo, jajca, sir:** 1 liter mleka 2,50-3, 1 kg surovega masla 36-40, čajnega masla 44-52, masla 40-44, bohinskega sira 34-40, sirčka 8-10, eno jace 1,50-1,75 Din.

**Pijače:** 1 liter starega vina 16-22, novega vina 14-16, 1 čaša p'va 3 do

# Erika



Pisalni stroj za vsakogar!

Lahek, trpežen z vsemi prednostmi velikega stroja.

## THE REX CO

LJUBLJANA

Zahtevajte opis s sliko!

3:50, 1 vrček piva 4:50—5, 1 steklenica piva 5:50—6 Din.

**Sadje:** 1 kg luksusnih jabolk 6—8, jabolk I. vrste 5, II. vrste 4, III. vrste 3, luksusnih hrušk 10, I. vrste 6, II. vrste 5, III. vrste 4, ena oranža 2:50—4, limona 1, 1 kg fig 10, navadnega kostanja 2—3, kostanja maroni 10, orehov 10 do 12, luščenih orehov 34—36, češpelj 36; suhih češpelj 8, suhih hrušk 6 do 8, grozdja 15—20 Djn.

**Specerijsko blago:** 1 kg kave Portor ko 72—76, Santon 46—49, Rio 32 do 40, pražene kave I. vrste 90—100, II. vrste 70—80, III. vrste 56—60, kristalnega belega sladkorja 13, sladkorja v kockah 15, kavne primesi 18, riža I. vrste 10, II. vrste 8, 1 liter namiznega olja 18, jedilnega olja 17, vinskega kisa 4:50, navadnega kisa 2:50, 1 kg soli debele 2:50, mlete 2:75, celega popra 70, mletega popra 72, paprike III. vrste 32,

sladke paprike, po kakovosti 60, 1 liter petroleja 7:50, 1 kg testenin I. vrste 10, II. vrste 9, pralnega luga 3:75, čaja 80 dinarjev.

**Mlevski izdelki:** 1 kg moke št. »0« 3:65—3:70 na debelo, 4—4:50 na drobno, št. »2« 3:45—3:50 na debelo, 3:75 na drobno, št. »4« 3:25—3:30 na debelo, kaše 5—6, ješprenja 6, ješprenjčka 10 do 12, otrobov 2:50, koruzne moke 4 do 4:50, koruznega zdroba 4:50—5, pšeničnega zdroba 6—8, ajdove moke I. vrste 6—8, II. vrste 6, ržene moke 4:50 dinarjev.

**Žito:** q pšenice 240—245, rži 230 do 235, ječmena 220—235, ovs 210—240, koruze 200—215, ajde 230—250, fižola ribničana 450, prepeličarja 500, 1 kg graha 8—10, leče 10 Din.

**Kuriyo:** 50 kg premoga 30, 1 tona premoga 440, m<sup>3</sup> lrdih drv 175, mehkih drv 90 Din.

## Lesni trg.

Radi pomanjkanja prostora bodemo odslej povpraševanje na ljubljanski borzi priobčevali v vsaki drugi številki. V prvih pa se bodemo omejili samo na izčrpno poročilo o razmerah na našem lesnem trgu.

Tudi pretečeni teden se trgovina ni razživela tako, kot bi bilo to pričakovati z ozirom na pričetek sezone. Povpraševanja so deloma omejena še na blago, ki smo ga navedli v 2. številki. Tem so se pridružila še nadaljnja povpraševanja po jelovini, bukovini in bukovih drvih ter po jamskem lesu. Italija rabi hrastovino za železniške vozove, Švica pa se zanima zlasti za plemenit les prvovrstne kvalitete.

Zaključilo se je nekaj vagonov drv, hrastovine, smrekovine in bukovine.

Ker prihajajo ponudbe in povpraševanja za les na naš naslov, opozarjamo cenj. naročnike, naj se v teh zadevah obrnejo na Ljubljansko blagovno borzo, odnosno na borznega senzala, g. A. Lušna, Gledališka ulica (palača »Pokojninskega zavoda«) v Ljubljani.

V prihodnji številki sledi zopet obširnejše poročilo o blagu, iskanem na Ljubljanski borzi.

## Denarstvo.

### Gibanje valut v tekočem tednu.

	Uradni tečaj	
	Din	Prosti tečaj
1 angleški funt	276—	275 47
1 ameriški dolar	56 50	56 50
1 avstrijski šiling	7 94	7 90
1 belga	7 90	7 90
1 bolgarski lev	—409	—40
1 češkoslovaška K	1 675	1 68
1 francoski frank	2 224	2 24
1 grška drahma	—735	—73
1 hol. goldinar	22 77	22 79
1 italijanska lira	2 96	2 97
1 kanadski dolar	56 20	56 20
1 madž. pönge	9 90	9 89
1 nemška marka	13 52	13 51
1 poljski zlot	6 34	6 35
1 rumunski lej	—337	—34
1 švicarski frank	10 957	10 97
1 turška zl. lira	247—	247—
1 španska peseta	8 126	8 12
1 turška lira p.	26 26	26 60

Dočim smo pretečeni teden zaznavali neznaten porast valut, ki je bil izražen v brezpomembnih stotinkah, se je dinar tudi lokalno za razliko prejšnjega tedna za spoznanje nekoliko več kot popravil. Te malenkostne izpremembe so samo lokalnega pomena in moremo reči, da je stanje valut črvtvo — neizpremenjeno.

**Movoz Grosupl**  
Je

## Praktični nasveti.

### Konserviranje pomaranč in limon.

Pomaranče in limone ohranimo dolgo dobo sveže, ako jih pomočimo v špirit, v katerem je goslo raztopljen vosek, tako, da voščena prevleka varuje kožo dostopa zraka in gnjlobe. Ob porabi je prevleko lahko odstranimo s fem, da je obrišeš s krpo.

### Madeže od loja in sveč

snažimo lahko z bencinom. Se izdatneje pa očistimo blago, ako razgrejemo nad ognjem noževo ostrino ter položimo na madež košček pivnika in nanj pritisnemo razgreto rezlo. Vročina vosek ali loj raztopi in pivnik ga popije.

### Čiščenje vrat in oken.

Ako čistimo okna in vrata z milnico, počasi barva zatemni, odnosno poblede in izgubi sijaj. Da se to prepreči, moramo prati okna in vrata s kuhanim žaganjem, katerega pa moramo pred uporabo popolnoma ohladiti. Nato vzamemo zelo mehko krpo in z njo dobro odrgnemo predmet ter ga nato operemo s čisto vodo. Brisanje ni potrebno: mora se počakati, da se površina očiščenega predmeta sama posuši.

### Predmeti iz mavca (gipsa).

Kipe, reliefje, male okraske itd. iz mavca je mogoče očistiti na dva načina: Vzamemo navadno radirko in z njo predmet zdrgnemo. Umazane pege pa lažje očistimo, ako zdrgnemo predmet poprej s sredico svežega kruha.

Drugi način je večko zanesljivejši. Skuhamo gost škrob (štirko) in z njim, dokler je še topel, premažemo predmet. Ko se isti posuši, odpade škrob, ki se je medtem strdil v skorjo mavca pod njim pa ostane kot nov.

### Vinski jesih.

Iz skisanega ali močno cikastega vina si pripraviš fin vinski kis, ki je mnogokrat več vreden kot slabo vino na ta način. Doberi iz skisanega vina ocelno matico (klobuk), ki plava na površju. V večji lij nallači suhega lesnega oblanja in ga poškropi s to matico. Podstavi in ga skisani sod drug sodček in odpri pipo, da vino narahlo v tankem curku leče v spodnji sodček skozi oblanje v

oetovo matico. Glivice, ki jih vsebuje oetna matica, spreminjajo alkohol v oetno kislino. Ako po prvem pretakanju oet še vedno ni dovolj okisan, ponovi pretakanje. Na ta način si pripraviš najfinejši vinski kis.

### Šampanjec.

Hitro in poceni ga lahko pripraviš na priprosti način doma. Deni v močno steklenico lahkega belega vina, 5 gramov citronove kisline, 5 gramov dvojno ogljeno kislega natrona in 5 gramov zmletega slada ali kandis-sladkorja. Vse to dobiš za majhen denar v drogeriji. Steklenico hitro dobro zamaši in zemašek prveži da ga razvijajoči se plini ne vržejo iz steklenice. Ko so se primesi raztopile, je šampanjec gotov.

### Kako doženemo pristnost masla.

V kupljenem maslu so mnogokrat pri mešane različne manjvredne snovi, kakor margarin, loj, razna olja itd. Da se prepričaš, ako si kupil čisto maslo, pripravi čašico tople vode. Raztopi nekoliko masla v ponvici in ga vlij v čašo z vodo. Čisto maslo napravi najprej tenko plast po celi površini vode, pozneje pa se združuje v majčkene kepice, ki se oprijemajo robov čaše. Ako so v maslu druge, manjvredne primesi, plavajo le te na površju v obliki cinkov — okroglih očesec.

### Ohranitev moka.

Kakor znano, je moka podvržena kvarnim vplivom vlage. To prihaja od toplosto izzivajočega vodeničnega kamna. Ako temu ne odpomoreš, se slvarja vlaga v moki sami, da se zbira v kroglice, nekako vnema in postane neuporabna. Tako moko ozdraviš popolnoma, ako jo razpeš na solncu, ali pa v topleni, suhem prostoru, dokler ne izgubi vlage in postane zopet uporabna.

### Likerji napravljeni doma.

Moči nekoliko dni v pol litru finega špirita nekaj vanilje, dokler špirit ne zadobi zaželjenega okusa. Skuhaj 1 in pol kg sladkorja in 1 in pol l vode, da postane tekočina gosta. Precedi špirit, da ne plavajo v njem smeti in ga pri mešaj sladkornemu sirupu. Pusli par dni

slati, na kar precedi vmes skozi platneno krpo in dober vanilijev liker je gotov.

Pomarančni liker napraviš na isti način, le da si poprej v špiritu namakal pomarančne olupke.

Kimljev liker pridobiš z namakanjem kimlja (kumine).

Kavin liker narediš, ako nama-kaš v špiritu sežgano zdrobljeno kavo.

Na enak način lahko pripraviš poljub-  
ben liker in ti ni potreba kupovali za to

aparatur ali kemično sestavljenih esenc.

Se boljši okus pa imajo likerji, ako si zaželjeno aromo namakal v finem konjaku namesto v špiritu.

### Lak za železo.

Dober lak za železo si pripraviš po-ceni sam doma, ako raztopiš nad og-njem nekoliko asfalta in mu prideneš toliko petroleja, da postane lekočina redka. Ta lak je ravno tako dober kot razni drago plačani izdelki.

## Gospod sveta.

Roman bodočnosti.

(Nadaljevanje.)

Težko si je predstavljati obseg cele nesreče. Na mesto je legla popolna tema vse trepete groze in pričakovanja. Na srečo eksplozija tvornice ni zahtevala mnogo človeških žrtev, ker se je dogodila v času, ko delo v tovarni počiva. Vkljub temu pa je katastrofa povzročila nad tisoč smrti, dočim je šla materialna škoda v visoke vsote. Strokovnjaki so trdili, da bi večje škode ne mogel narediti niti najhujši potres.

Predsednik in njegov spremljevalec sta se požurila nazaj v Berlin. O vzrokih nesreče je zamogel predsednik kot očividec v državnem svetu poročati le sledeče:

Okoli poldnevih so začutili v okolici tovarne naglo naraščanje vročine. Vkljub pozni jeseni in že nastopajoči noči je vročina poslajala hujša od najmočnejše solnčne pripeke. Neki delavec se je pripognil, hoteč pobrati na tleh ležeče železno orodje. Z bolešnim krikom ga je izpusil; bilo je vroče — kot razbeljeno.

Vročina je vnela najprej proslo slo-  
ječi gazometer; to je bila prva eksplozija in njej je sledil niz drugih, ki so povzročile daleč naokoli grozno razdejanje. Poleg tega je pripeka uničila v premeru pelih kilometrov vso vege-tacijo.

V radio-oddajni postaji uvedena pre-iskava je dognala usodno pogrško uradnika. Ta je svoj greh tudi skesano priznal. Toda s samim priznanjem ni ni-komur pomagano. Malo za tem oddaja

poslaja ponovne znake: »Nemčija pri-slaja.« Da so izsiljevalci te znake pre-jeli, je potrdila prejemna poslaja s predloženimi pogoji za predajo denarja.

Tako je podlegla »peščici banditov« ravno isla Nemčija, ki se je malo prej rogala Franciji radi njene uklonjenosti. Tudi ona je plačala svoj davek, le s to razliko, da je bilo plačilo izvršeno v njenih markah.

Eskande se vrne v Pariz in »Svet« je napolnjen s podrobnimi poročili o ne-sreči. Vendar ne on, ne kdo drugi ne more o tajnih izsiljevalcih odkriti niti malenkosti.

### Zavrelo jezero.

Nadalnja dva meseca. Vse države z napetostjo in strahom pričakujejo po-novne pojave Radžev-zraka. Niso se motile.

Nekega dne izbruhne vest, da so poz-vane Zjedinjene države. Od njih se ne zahteva nič več, nič manj kot cela mi-lijarda v dolarjih.

Vašingtonska vlada noče kloniti. Ameriškemu ponosu ni možna vera, da bi se kdo mogel drzniti jih na tak način žaliti.

Vendar je vlada Unije podvzela vse mere, da se očuva nenadnega napada gospodarjev toplote in mraza. Sestavi-le so se čete dobrovoljcev; bojno bro-dovje je dobilo nalog, dvignili sidra.

Povsod so naperjena topovska žrela. Proli komu? Poljubno v zrak.

Tisoči eroplanov se dvignejo v zrak, a vode so posute s torpedovkami. Cela

mobilizacija je izvršena v štiriindvajset urah, dasiravno so izsiljevalci slavili štindnevni rok. Amerika je pripravljena na borbo z — nebom. Tako jednodušno je prepričanje, da je treba iskati zločince v zraku.

Drugega dne izjavi sklicani kongres inženjerjev in učenjakov, da ne more dati nikakega nasveta. Kako se borili z nevidljivim sovražnikom, kako ga poiskali?

Prvi napad uprizore Radže-zraka v Georgiji na severu Atlante. Tam slojita dve bateriji težkih topov ogromnega kalibra, zmožni streljanja na največje razdalje, s primerno zalogo municije.

Desetletje pred temi dogodki so inženjerji zgradili tam reko z gigantskim nasipom ter na ta način ustvarili umetno jezero, od katerega so se cepili mnogi kanali, namakajoči prostrano, prej neplodno ravnino.

Tretji dan opoldne sta zleteli obe bateriji z municijo vred v zrak, dasiravno sta bili dovolj dobro utrjeni in maskirani. Kako se je moglo to dogoditi? Opazovalci so videli na nebu eno jedine črno točko v veliki višini.

Dobrovoljci, določeni za upravljanje baterije, so o priliki eksplozije poginili. Oni redki, ki so po naključju eksplozijo preživeli, so opazili, kako je pričela črna točka v višini naglo naraščati ter zadobila obliko temnega oblaka. Istočasno je pričela rapidno naraščati vročina. Svoja opazovanja so seveda takoj sporočili potom radija na vse strani.

Iz Vašingtona je v trenutku opremljena močna eskadrilja najjačjih bojnih letal.

Črni oblak se je medtem spuščal vedno nižje in obstal okoli druge ure nad samim jezerom.

Presrašeno prebivalstvo se je takoj poizkušalo poskrili po kletah. Ker pa je bilo teh premalo, so se povsod vneli pretepi, vsled česar je nastopivša panika zahtevala ponovne žrtve. Mnogi so se poslužili za beg vseh mogočih promelnih sredstev.

Na križišču v bližini mesta stoji nekak duhovnik, poizkušajoč s pridigo zaustaviti bežečo maso. Pogazijo ga.

Prihod bojnih letal. Kje je neprijatelj? Avijoni skušajo prodreti v temi-

no oblaka, a se več ne vrnejo. Drug za drugim cepajo v jezero, kakor muhe, ki so si osmodile peruti nad gorečo svečo. Sikajoč strmoglavljajo navzdol v plamenu in dimu; uničil jih je ogenj.

Proti večeru se začno valiti iz jezera gosti oblaki pare. Vsa bliža v njem in njegovi bližini so davno poginila. ponoči se vnamejo okolški gozdovi, čez kralke trenutke zaplamljijo posamezni mestni deli in kmalu zajame divjajoči požar celo mesto. Tudi v kletih je bilo življenje nemogoče; v masah so ginili ljudje pod ruševinami hiš.

Ob zori je klokočala vrela voda v jezeru, izhlapevajoč neprestano v obliki pekoče pare. Ko je tretjega dne izginil oblak, je solnce obsijalo izsušeno jezero ter ruševine mrtvega mesta, zavitega v dušljiv dim. Ogenj je uničil tudi kosti ponesrečenih, da ni bilo česa zakopavati.

Celo leto preleče, da se bo jezero iznova napolnilo z vodo, a človeških žrtev ne bo moči nadomestiti nikoli. Tako je Atlanta postala pozorišče ene najstrašnejših katastrof človeštva.

To pa še ni bilo vse. V Teksasu so zgorele najbogatejše žitnice, plamen je uničil obširne bombaževe plantaže in žrtev ognja so postali največji petrolejski vrelci.

Po dvadnevem miru, evo ponovnega poziva!

Tedaj šele so tudi Zedinjene države priznale svoj poraz in plačale zahtevano vsoto.

### Zermena.

Nekega dne se odpravi Eskande po svoji navadi v nolranje ministrstvo, da zbere novice za svoj list. Preide mali salon, čakalnico in se napoti proti vratom pisarne kabinetnega šefa.

Medtem ko ga je vrtar prijavil, je izrabil reporter čas z opazovanjem prosilcev, čakajočih v predstobi na sprejem pri ministru. V množici čakajočih vzbudi njegovo zanimanje neka dama.

(Dalje prih.)

### Mali oglasi.

Beseda 1 Din. — Najvišja pristojbina 10 Din.

Suhe črnice proda večjo množino Anton Naglič, trgovec, Gor. Dolič, pošta Mislinje.

**Tovarna motov in vrvarna, d. d.**

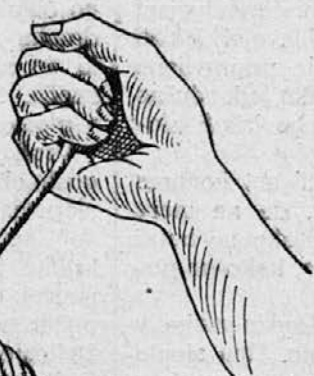
**Grosuplje**

Tržiške ceste pri  
**FRANCO PALME, LJUBLJANA**

Gričeva ulica št. 7

**CELJE**: Bankarjeva ulica št. 7

**MARIBOR**: koroška cesta št. 8



**Motvoz Grosuplje**  
uporabljati znači:

1. lahko in hitro delo,
2. prihranek režije,
3. sigurnost povezanih paketov in predmetov,
4. zadovoljnost odjemalcev,
5. veselje se nad napredkom slovenske industrije.



**Volna,  
bombaž,  
nogavice  
in rokavice**

v veliki izbiri  
pri trvdri

**KAR PRELOG**

**LJUBLJANA**  
Gospodarska ulica 3



VELETRGOVINA KOLONIJALNE IN ŠPECIJSKE ROBE  
**IVAN JELAČIN, LJUBLJANA**

ZALOGA SVEŽE PRA-  
ŽENE KAVA, MLETIH  
IŠAVI RUDNINSKE  
VODE



TOČNA IN SOLIDNA  
POSTREŽBA!

ZAHTEVAJTE CENIK!

## Tiskovine

ki jo potrebujete v Vašem poslovanju:  
Bacni in pisemske papirje, memoran-  
dume, čimke, naročilnice v blokih,  
kvartle, etikete ter sploh vse komer-  
cijske tiskovine Vam dobavi hitro  
in čisto izdelane po najnižjih cenah

**Tiskarna „MERKUR“ Ljubljana**

Gregorčičeva ulica 23 - Telefon 2552

Za večjo količino zahtevajte proračune!

**„VINOCET“** Tovarna vinskega  
kis, d. z. o. z.

**LJUBLJANA**

nudi najfiniši in najokusnejši  
**namizni kis** iz pri-  
stnega  
vina

Zahtevajte ponudbo!

**Tehnično in higienično  
najmodernejše urejena  
kislarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.  
Telefon številka 2389.

Lasnik: Konzorcij za izdajo strokovnega tednika »Mali trgovec«. Za konzorcij in uredništvo: Lojze Zajc. Za tiskarno »Merkur«: Otmar Michálek, oba v Ljubljani.